

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2018/19:13

Fredagen den 7 december

---

§ 1 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 19 november 2018**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 10 december 2018**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då öppnar vi dagens sammanträde.

Då välkomnar vi utrikesministern med medarbetare hit till EU-nämnden. Vi börjar med punkten om återrapport från mötet i rådet den 19 november.

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Som vanligt, fru ordförande, har ju nämnden fått en skriftlig rapportering. Den informella lunchdiskussionen handlade om Jemen, som också är aktuellt här just nu. Vi diskuterade förstås den fruktansvärda humanitära situation som råder i landet och om EU:s möjligheter att bistå.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för det.

Vi går över till punkten information och samråd inför rådsmötet och själva rådsdagordningen.

Vi börjar med dagordningspunkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

FAC äger ju rum den 10 december i Bryssel. Det är vår EU-ambassadör Lars Danielsson som deltar.

I inledningen förväntas Mogherini som vanligt att ta upp aktuella frågor. Vi har fått information om att hon tänker nämna utvecklingen i Sri Lanka och Syrien. Därutöver kommer den nyligen antagna handlingsplanen mot desinformation att tas upp. Hon uppmärksammar också att mötet äger rum under dagen för mänskliga rättigheter. Det kan ju vara passande.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 4, Venezuela – en diskussionspunkt.

Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det finns inga rådsslutsatser vid dessa punkter, utan det handlar om diskussioner. Denna punkt om Venezuela är en uppföljning av de diskussioner som vi har haft tidigare under året. EU:s gemensamma politik som den formulerades i rådsslutsatserna den 28 maj ligger fast. Den omfattar erkännandet av alla demokratiskt valda institutioner, särskilt parlamentet, frisläppande av alla politiska fångar, upprätthållandet av rättsstaten och respekt för MR och grundläggande friheter.

Som ni alla här runt bordet vet förvärras ju den humanitära utvecklingen i Venezuela dagligen. De regionala konsekvenserna blir alltmer påtagliga. Utrikesrådet var nyligen i Colombia där det finns 3 miljoner venezuelaner. Det här är förstås en helt oacceptabel utveckling inklusive situationen för mänskliga rättigheter.

I oktober diskuterades denna situation på FAC. Som ni kommer ihåg togs då möjligheten upp att etablera en så kallad internationell kontaktgrupp. Den skulle ha i uppdrag att se över förutsättningarna för att återuppta den avbrutna dialogen mellan regering och opposition. Syftet med det är förstås att återupprätta demokratin i landet. Såväl företrädare för Maduroregimen som delar av oppositionen välkomnar ett internationellt engagemang. Det beror på att alternativet, som man ser det, är till sist en militär intervention eller att situationen blir fullständigt katastrofal. Det brådskar att få till stånd någon sorts politisk lösning på konflikten i Venezuela.

Vi har sagt att vi stöder upprättandet av en kontaktgrupp, men diskussionerna pågår ju fortfarande om sammansättning, mandat och arbetssätt. För regeringen har det också varit viktigt att påtala att kontaktgruppen måste agera med regionala aktörer och organisationer. Man får helt enkelt försöka att använda politiska och diplomatiska metoder i ett sådant här läge.

EU beslutade förra året om restriktiva åtgärder mot Venezuela, och listan har utökats succesivt. Sanktionsregimen förlängdes nu i november med ytterligare 12 månader. Vi från regeringen är öppna för att när tidpunkten bedöms lämplig utöka med ytterligare sanktioner mot Venezuela. Det skulle utgöra påtryckningar för att försöka att bidra till en positiv förändring i landet.

Anf. 7 FREDRIK MALM (L):

Det finns ju flera aspekter på detta. Jag tycker att det är viktigt att Sverige tänker på och analyserar väl när det gäller Venezuela.

Till att börja med är det en fruktansvärd utveckling i landet. Regimen har förstört sitt land i rapidfart. På 20 år har ett av Latinamerikas rikaste, mest välmående och demokratiska länder reducerats. Man har bokstavligen malt ned det som har funnits av demokrati till stoft i landet.

Då är det väldigt bekymmersamt om Europeiska unionen – när regimen och förtryckarna har satt oppositionen i fängelse och satt parlamentet ur spel – landar i en slutsats att förlita sig på någon sorts kontaktgrupp med några företrädare för regimen och möjligen för oppositionen, de som ännu inte sitter i fängelse. Sedan ska regionala aktörer, diplomater och så vidare tas med. Är det på det sättet som man ska föra dialog i ett land? Det är det ju inte.

Dialog för man precis som vi gör just nu i ett parlament. Det är oerhört allvarligt att regimen sätter parlamentet ur spel och försöker att upprätta en annan sorts struktur. Därför är det viktigt att betona detta.

Jag delar mycket av det som utrikesministern säger, men det är viktigt att betona att syftet med kontaktgruppen från den venezuelanska regimen sida är förmodligen att bara vinna tid, dra ut på processen, strunta i att genomföra några reformer och begrava allting i någon sorts dialogformat.

Men målet för Sverige och demokratiska länder måste du var ett annat. Det måste vara att demokratin återupprättas i Venezuela och att parlamentet aktiveras. Sverige måste vara tydligt med att betona detta. Det måste vara det politiska målet här.

I övrigt tycker jag att utrikesministern var tydlig. Vi bör också välkomna att fler personer sätts upp på sanktionslistan. Det här är ett land med 30 miljoner invånare och med en regim som fullständigt förstört landet, drivit 3 miljoner människor på flykt och drivit upp inflationen till miljonprocenttal. Då är det inte rimligt att USA har 20 personer på sanktionslistan och att EU har motsvarande antal. Det är betydligt fler personer som är ansvariga för repressionen och förföljelserna i Venezuela som måste omfattas av restriktiva åtgärder.

Anf. 8 HANS ROTHENBERG (M):

Jag vill spinna vidare på det spåret. Det är värt att betona att det inte är en politisk acceptabel situation. Demokratin och dess institutioner är satta ur spel. Det har regeringen mycket nogsamt påpekat. Det yttersta syftet är att bidra till att demokratin kan återupprättas. Då måste man ha det förhållningssättet genom hela perspektivet.

Som Fredrik Malm tidigare sa måste kontaktgruppens uppgift ha ett mandat som innebär att man kan komma till ett skede där demokratin och det nuvarande styret, som inte är att betraktas som demokratiskt, kan ersättas av någonting annat. När det gäller att återuppta den avbrutna dialogen mellan regering och opposition är det trots allt regeringen som har sett till att oppositionen inte har möjlighet att säga någonting. En tydlig skarp hållning där instämmer vi från Moderaterna i. Där bör regeringen försöka att verka för att kontaktgruppen får ett så tydligt mandat som möjligt för att kunna göra någonting.

Anf. 9 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Vi kan konstatera att det som händer i Venezuela är tragiskt. Jag ser fram emot en kontaktgrupp som kan inleda en dialog mellan regimen och oppositionen. Det är viktigt att man får igång sådana diskussioner. Jag tror inte att det är så viktigt att markera i vilken fastighet eller byggnad som diskussionerna ska komma till stånd. Visst har det ett symboliskt värde om man har sådana diskussioner i parlamentet. Det pågår ju fredsförhandlingar om Jemen här i Sverige. För att komma fram måste man se på vilket sätt som man kan hitta de bästa möjligheterna eller alternativen till att sammanföra grupper för att föra diskussion om försoning, återskapande av demokratin och så vidare.

Det ser bra ut. Vi stöder regeringens ståndpunkt att man på sikt bör förstärka sanktionslistningarna och ser fram emot att detta ska ske när möjlighet finns.

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

På den här punkten har vi inte olika åsikter. Precis som jag sa syftar detta till att återupprätta demokratin i landet. Just nu finns det inga sådana samtal. Robert Halef har rätt: Det finns inga förutsättningar just i dag.

Detta med en kontaktgrupp är än så länge bara en idé. Vi har ännu inte ens sett något utkast till hur mandatet ska se ut. Tanken har ändå varit att man ska försöka på politisk väg, och de diskussionerna måste fortsätta. Vi har inga andra avsikter med det än precis vad som har uttryckts här, och vi förstår också läget, som ju bara försämras dag för dag. Det är fullständigt katastrofalt. Som sagt, alternativet med militär intervention är väl snarast det som kryper närmare.

Vi tycker också att man måste diskutera sanktioner, men man ska veta att de är som effektivast när man hotar med dem, alltså när man hotar med att införa fler sanktionslistningar. Därför måste de användas smart. Så är det alltid i EU-sammanhang. Vi är helt öppna för det också. Jag kan alltså bara hålla med. Detta ska vi också framföra än en gång, för det är detta det handlar om.

Jag tror dock att vi skulle svika EU:s ideal om vi inte skulle vilja pröva ett politiskt diplomatiskt spår. Det ska vi göra med insikt om alla de svårigheter som finns – vi vet ju hur utvecklingen på marken ser ut – för alternativet är mycket värre.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Då uppfattar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Västra Balkan.

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Inte heller här är några rådsslutsatser planerade. Regeringen stöder förstås regionens EU-närmande, och vi kommer vid FAC att verka för att EU ska stärka sitt engagemang och öka sin synlighet på alla nivåer, med EU:s utvidgningsprocess som grund. Regeringen vill understryka vikten av att EU, inklusive medlemsländerna, engagerar sig på hög nivå. Detta inkluderar att man besöker dessa länder och att man visar att man bryr sig om utvecklingen där samtidigt som man stöder ett lokalt ägarskap i de pågående politiska processerna i regionen.

Vi har sett med oro på de ökande spänningarna mellan Kosovo och Serbien. Vi tycker att parterna ska avstå från handlingar och retorik som förvärrar situationen, försvårar ländernas EU-närmande och försvårar deras regionala samarbete. Diskussionen om att ändra gränser kan dessvärre bidra till den pågående eskaleringen mellan länderna. Vi är också bekymrade över att ansträngningarna att finna en omfattande rättsligt bindande lösning riskerar att ta fokus från nödvändiga reformer i Serbiens EU-närmande. Detta säger jag för att nämna ett par av de punkter som kan komma upp under diskussionen.

Anf. 13 LUDVIG ASPLING (SD):

Tack för informationen! Jag vill ställa en fråga just med anledning av processen mellan Serbien och Kosovo. Utrikesministern säger att det finns risker med planen att byta landområden. Då vill jag höra lite mer konkret vad det handlar om, för detta är ju ett ganska konkret som man nu funderar

på. Hur ställer sig regeringen till detta – är detta något som man är för eller emot?

Sedan tänkte jag fråga något annat. Kosovo är ju kandidatland i dag. Det är kanske en lite dum fråga, men hur kan man ha ett kandidatland som fem EU-stater inte ens erkänner existerar? Kosovo erkänns ju inte av fem EU-länder.

Anf. 14 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för informationen! Jag har för min del bara två kunskapsfrågor. Den ena rör att det i det skriftliga materialet står: "EU bör ytterligare stärka sin kapacitet gällande strategisk kommunikation." Vad är detta på vanlig svenska?

Den andra är om utrikesministern har någon ytterligare information i namnfrågan. Vad är status i den omdebatterade namnfrågan där nere?

Anf. 15 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! För att kunna "skapa fred, stabilitet och välstånd i vårt närområde", som det står i regeringens ståndpunkt, är det viktigt att vi påskyndar processen och gör vårt bästa från EU:s sida så att Serbien kan bli EU-medlem i närtid. De ligger långt framme i processen jämfört med de andra kandidatländerna på Balkan. När serberna blir medlemmar tror jag att många knutar i regionen kommer att lösas.

Sedan har jag också en kunskapsfråga, som Eskil kallade det för. Ryssland och Turkiet har ju egna intressen när det gäller vissa länder på Balkan. Rysslands intressen och ambitioner känner vi ju till, liksom deras EU-politiska intressen och annat. Men jag skulle vilja få lite sakinformation från utrikesministern: Hur kommer det sig att Turkiet är intresserat och försöker påverka vissa Balkanländer? Man lägger sig i utvecklingen och ländernas nationella intressen.

Anf. 16 LUDVIG ASPLING (SD):

Förlåt, jag menar förstås att Kosovo är potentiellt kandidatland. Jag ber om ursäkt.

Anf. 17 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi börjar med gränsfrågan. Det är klart att det alltid är att föredra om båda parter i en bilateral relation och i förhandlingar kan nå fram till ett rättsligt bindande avtal och komma överens på ett fredligt sätt. Men mot bakgrund av det sätt som det har gått till på här och hur det har rapporterats till medierna är vi oroliga över rykten om eventuella gränsändringar. Om man gör på fel sätt kan det få väldigt negativa konsekvenser både i och bortom regionen och vara en dålig signal över huvud taget.

Sedan är vi som sagt rädda för att detta tar fokus från vad till exempel Serbien måste göra när det gäller EU-reformer. Det verkar finnas en uppfattning att Kosovo är den viktigaste frågan för EU-närmandet. Det som Serbien måste göra – det kom ju en fråga om det också – är omfattande reformer på rättsstatsområdet och när det gäller mediefrihet, ett effektivt rättsväsende och antikorrupption. Alla dessa länder måste jobba mot korrupption och också bekämpa organiserad brottslighet. Det är detta vi vill att de ska visa att de tar itu med i stället för att, så att säga, gå tillbaka i

historien och återuppliva gamla konflikter eller på annat sätt ta uppmärksamheten från det som behöver göras. Det är klart att det är viktigt för EU-närmandet hur de agerar gentemot och med Kosovo. Det kommer man inte ifrån.

Nu kommer två kapitel att öppnas när det gäller Serbiens EU-närmande och ett kapitel för Montenegro. Hittills har man öppnat 14 förhandlingskapitel för Serbien. Det är väl vad man kan säga om den saken. Det bästa är förstås alltid om man kan förhandla och komma överens om ett rättsligt bindande avtal som alla ställer upp på.

Sedan har vi namnkonflikten. Den har verkligen varit ett stort hinder för Makedoniens möjligheter att närma sig medlemskap i Nato och EU. Huvudelementet är, som ni ju vet, att man byter namn till Nordmakedonien. Avtalet om detta har undertecknats av Greklands och Makedoniens premiärministrar, och nu måste det godkännas av båda ländernas parlament, och man måste också ändra i den makedoniska konstitutionen. Det är detta som pågår just nu. Det är de diskussionerna som förs för närvarande.

I en första omgång har Makedoniens parlament med två tredjedels majoritet röstat för att införa detta. Sedan måste avtalet ratificeras innan val sker i Grekland nästa år. Det finns alltså en tidtabell som förhoppningsvis driver på detta.

Eskil undrar vad "strategisk kommunikation" betyder. Det är en bra fråga. För EU:s del handlar det om vikten av att kommunicera vad EU står för och det stöd som EU ger till regionen. Det är i det här fallet särskilt viktigt, tror jag, gentemot en ung generation som vill veta vad som kan komma ut av ett EU-medlemskap. Detta är bland annat för att möta ett ganska massivt inflytande i regionen från bland annat ryskt och turkiskt håll. Det kunde man se i affischering och annat i samband med valen. Det kom upp budskap inte minst på ryska.

Turkiet söker inflytande eftersom befolkningen till stor del är muslimsk. Man söker helt enkelt sina likar på det sättet. Det är viktigt för Turkiet.

Slutligen: Kosovo är inte kandidatland, precis som noterades.

Anf. 18 LUDVIG ASPLING (SD):

Målet är ju att de här länderna ska ansluta sig till unionen. Unionen har en historia av att se mellan fingrarna med systematiska brister hos kandidatländer. Det är uppenbart.

Vi ser en ganska stor risk med att unionen är så sugen på att få till stånd denna utvidgning att man pushar på för att hitta en permanent lösning som senare kan visa sig förvärra saker och ting. De risker som utrikesministern påtalar håller jag med om. Det är exakt så vi ser på det. Det finns en stor risk med att förändra status quo, byta landområden och så vidare. Det är just av den anledningen som vi också har vår vanliga avvikande mening om att vi gärna ser att unionen hjälper till och försöker få dessa länder att lösa sina knutar men att medlemskap i unionen inte bör bli aktuellt.

Anf. 19 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ärade ledamöter! Det finns ju en given process för hur detta ska gå till. Jag tror inte att något av kandidatländerna någonsin har tyckt att detta minsann ska ske från den ena dagen till den andra eller att man ska se

mellan fingrarna med något. Tvärtom innehåller listorna ofta tusentals punkter som man ska genomföra. Detta har redan tagit väldigt många år, och det kommer fortsätta att ta många år.

Det finns förstås också delade meningar i EU-kretsen, och därför tar det tid. Jag vill mena att det är viktigt att vi följer processen och också är noggranna när det gäller hur vi mäter kandidatländernas framsteg och ser till att de gör nödvändiga reformer. Men just nu är jag kanske mer bekymrad över att länder som sedan ett antal år redan är medlemmar genomför reformer som verkligen inte gynnar vare sig mediefrihet, öppenhet eller något annat.

Detta är ett ständigt pågående arbete, och vad skulle alternativet vara om EU inte engagerar sig? Vilka länder, krafter och intressen är det då som tar över på västra Balkan? Risken är att man återfaller i krig och konflikter. Detta ligger under ytan. Det är politiskt mycket känsligt.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Då är vi på dagordningspunkt 6, Samarbetet mellan EU och Afrikanska unionen.

Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Här ska EU:s partnerskap med Afrikanska unionen diskuteras. Det är en uppföljning av toppmötet i Abidjan, 2017. Det är inga rådsslutsatser här heller.

Man kan säga att det är tre frågeområden på agendan: fred och säkerhet, handel och investeringar samt multilateralt samarbete. Det kan sägas representera ett skifte i hur vi engagerar oss med Afrika och utvecklingen i Afrika; vi går från att diskutera bistånd och att alltid ha en överlägsen position till att prata mer om partnerskap och till exempel handel och investeringar.

När det gäller fred och säkerhet välkomnar vi hur samförståndsavtalet om fred och säkerhet mellan EU och AU ska genomföras. I avtalet finns referenser till unga människor, klimat och säkerhet, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Det är viktigt att det följs upp.

När det gäller handel och investeringar finns det en ny allians med Afrika vad gäller hållbara investeringar och jobb med fokus på utbildning, inklusive yrkesutbildning, och sysselsättning för unga. De unga människornas roll är ett genomgående tema.

När det gäller det multilaterala samarbetet utgör EU tillsammans med Afrikanska unionens medlemsländer faktiskt hälften av FN:s medlemsstater. Om vi kan samarbeta och ibland bilda allianser kan vi alltså stärka FN och inte minst genomförandet av Agenda 2030.

Vi stöder också det trilaterala samarbetet mellan FN, EU och Afrikanska unionen.

Det måste gå mot ett fördjupat och jämbördigt partnerskap med Afrikanska unionen, eftersom vi har ömsesidiga intressen. Vi har genomgående betonat vikten av afrikanskt ägarskap och konsultationer med Afrikanska unionen, medlemsländerna och subregionala organisationer. Det gäller också inför utrikesministermötet.

Vi tänker understryka vikten av samstämmighet i det bredare partnerskapet med Afrikanska unionen. Alla pågående processer och samarbeten behöver kopplas samman – hur man följer upp toppmötet i Abidjan, ett avtal post-Cotonou och högnivåmötet om innovation och digitalisering i Wien den 18 december mellan EU och Afrika. Det är några av de processer som finns. Det är viktigt att vi har någon sorts samordning och samsyn om dem.

Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag vill göra samma påpekande som vi alltid gör på den här punkten. Sverige har och har haft svårt att genomföra utvisningar till flera medlemsstater i Afrikanska unionen. Det är en viktig fråga. Som utrikesministern säger handlar det om afrikanskt ägarskap, och med ägarskap bör också ansvar komma. Då måste man ta tillbaka sina medborgare.

Vi kan ta det som en avvikande mening.

Anf. 23 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill tacka för föredragningen.

Det är positivt att utrikesministern säger att samarbetet mellan EU och AU ska vara jämbördigt. Jag vill ställa några frågor. Det är i grunden positivt, men jag tycker att flera aspekter saknas.

När nya jobb skapas är det viktigt att det är jobb med skäliga löner och sjysta villkor etcetera. Det är frågor som vi och Socialdemokraterna brukar driva. Hur ser det ut med det i det här samarbetet? Pekar vi på vikten av att det inte blir vilka jobb som helst utan att det ska vara sjysta villkor?

Klimatet är en otroligt viktig aspekt. Där finns det till exempel satsningar på kommunikationer och infrastruktur som kan byggas upp, vilket leder både till jobb och bättre klimat.

Jag tänker också på det offentliga ägandet av vitala samhällsfunktioner. Det är en sak att säga afrikanskt ägarskap, men vad betyder afrikanskt ägarskap? Har regeringen några kommentarer till det?

Till sist anser vi inte att EU ska använda bistånd och investeringar som ett sätt att påverka de afrikanska länderna att inskränka och till exempel begränsa migranters mänskliga rättigheter. Hur säkerställer vi att samarbetet inte bidrar till att inskränka mänskliga rättigheter för människor på flykt?

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Om det här partnerskapet och samarbetet med Afrikanska unionen fungerar väl undanröjer vi också en stor del av orsakerna till att unga människor lämnar Afrika, till att de flyr och hellre söker sig till Europa. Om vi kan ordna utbildning, arbete och framtidsmöjligheter finns det en chans att man hellre vill stanna kvar och hjälpa till att utveckla sitt eget land eller den afrikanska kontinenten. Därför är det viktigt.

Temat för det här mötet är inte direkt migration. Men det hänger ihop, framför allt på det sättet.

Det är också viktiga frågor som Daniel Riazat tar upp, till exempel arbetsrättsfrågor och ansvarsfullt företagande och sådant. En del av den nya alliansen utgår från hållbarhetsprinciperna och Agenda 2030. Där är arbetsrätt inkluderat. Jag nämnde också det med klimat och säkerhet. Jag

vet att Afrikanska unionen driver den frågan hårt och visar på kopplingen mellan klimat och säkerhet. Med offentligt ägande handlar det i kanske ännu högre grad om hur man bär upp skatter så att man faktiskt kan investera i till exempel utbildningssystem eller det som är offentliga tjänster.

Jag tror att alla de frågorna kommer att vara en del av diskussionen med Afrikanska unionen. Vi utgår såklart från vår värdegrund i Europa och vår syn på det här.

Man har också kommit olika långt. Det finns i dag afrikanska länder som har byggt upp en stor medelklass, och där är det här en naturlig del av deras politiska debatt. Samtidigt är andra kvar på fattigdomsbekämpning. Vi måste också anpassa oss efter det.

Allt det här är frågor som definitivt kan tänkas komma upp, och där är våra positioner väl kända.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag vill betona att migration egentligen inte kommer att vara en del av diskussionen.

Ludvig Aspling! Du kanske kan fundera på om din avvikande mening ska vara med ändå. Den berörde ju migration.

Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V):

Tack, ministern, för svaret! Ministerns ställningstagande i frågorna låter positivt. Ibland underskattas Sveriges roll i internationella sammanhang. Jag tror ändå att vi har ganska stor påverkan när det kommer till arbetsrätt, klimat, mänskliga rättigheter och andra frågor. Vi är kända för dem.

Jag vill ändå göra ett medskick. Det är viktigt att lyfta upp klimatfrågan och investeringar som rör klimatet. Men också arbetsrätt är viktigt.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Ludvig Aspling! Vill ni ha kvar er avvikande mening?

Anf. 28 LUDVIG ASPLING (SD):

Frågan om att ta tillbaka sina medborgare har egentligen inte med migration att göra. Det handlar om att visa respekt för varandra som jämbördiga partner i ett samarbete.

Jag vill ha kvar den.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Ukraina.

Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Här blir det en diskussion och inga rådsslutsatser. Sedan kommer också en informell lunch med Ukrainas utrikesminister, Pavlo Klimkin, att äga rum. Rysslands destruktiva agerande i och kring Azovska sjön kommer att vara i fokus vid båda diskussionerna.

Jag vet inte om jag behöver återge exakt vad som hänt; men som ni säkert har tagit del av attackerade Ryssland den 25 november tre ukrainska örlogsfartyg. Det är en allvarlig händelse, inte minst eftersom det är första gången sedan våren 2014 som Ryssland helt öppet under rysk flagg beskjuter ukrainska mål.

Det råder inget tvivel om att man här har begått nya folkrättsbrott, brott mot FN-stadgan och brott mot den europeiska säkerhetsordningen. Det följer på vår erfarenhet sedan tidigare: den olagliga annekteringen av Krim, militär aggression i Donbass, byggandet av Kertjbron och blockeringen av sjöfart genom Kertjsundet. Det är påtagligt för ukrainarna att inga fartyg kommer igenom nu. Man inspekterar dem, och det tar veckor innan de kan komma fram till hamn.

Den 30 oktober diskuterades Ukraina, på svenskt initiativ, i FN:s säkerhetsråd. Då varnade vi också för Rysslands militära upptrappning på Krim och i Azovska sjön.

Det här utgör ett tydligt mönster av åtgärder i syfte att destabilisera Ukraina och underminera dess ekonomi.

Regeringen fortsätter att fördöma de här folkrättsbrotten och verkar aktivt för att EU, inklusive efter FAC, tydligt och samfällt ska fördöma det ryska agerandet. Regeringen anser också att EU ska ha beredskap att införa sanktioner mot ansvariga på rysk sida.

Anf. 31 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Det här är ytterligare ett steg i en sorts lång och utdragen nedmalning från rysk sida. De försöker på alla sätt, med bland annat nålstick, att förstöra och försvåra för Ukraina. De tar ibland till mindre och ibland större steg. Det ser i alla fall ut som en genomtänkt plan. De ser gärna att det kommande valet misslyckas och använder hela tiden något slags lågintensiv provokation.

Jag vill understryka att vi välkomnar att regeringen är tydlig i detta och fortsätter att driva detta i FAC. Det finns medlemsstater som har en annan syn. Vi har många gånger förut talat om att det är oerhört viktigt att EU är enat men också tydligt, så att vi inte hamnar på ett ännu mer sluttande plan än det ryska agerandet redan visar att vi är på.

Anf. 32 FREDRIK MALM (L):

Jag instämmer i mycket av det som nyss sas, både från utrikesministern och från Moderaterna.

Jag har en fråga om spåret med en Magnitskijlag. Är det inte dags att ompröva den försiktiga linje som Sverige har haft och börja lyfta upp den frågan lite mer i EU, för att pressa de länder som motsätter sig det? Det borde ligga i linje med det som utrikesministern avslutade sitt anförande med, nämligen ytterligare sanktioner.

Hur ser utrikesministern på detta?

Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Under lunchen kommer det säkert att bli tillfälle att ställa frågor till Pavlo Klimkin om analysen. Jag ringde också till honom när det hade hänt och frågade hur han ser på läget, varför han tror att det kom just nu och exakt vad de tänker sig framöver.

Här har vi stor samsyn. Det är en styrka för oss att vi har varit eniga i hur vi ska behandla frågan.

När det gäller Magnitskijlagstiftning finns det inget lagförslag att ta ställning, till skillnad från vad jag tror påstods i artikeln. Däremot har vi förstått att utrikesminister Blok från Nederländerna har bett om möjligheten att ta upp frågan under Övriga frågor. De kallar det själva för en global MR-sanktionsregim.

Det måste man se på med intresse. Det väcker frågan om vilket slags sanktionsregimer vi ska ha. Hur ska de passa in i större strategier gentemot olika länder? Ska de vara tematiska, som det i så fall skulle bli här? Eller ska de vara geografiska? Och hur ska vi tänka för att få effektiva sanktioner? Nu börjar vi få en blandning av olika sanktioner och i ökande grad också en svårighet att hålla ihop EU kring sanktionsbestämmelserna.

Vi vet att vi är starkast när vi kan agera på ett enigt sätt. Därför blir det intressant bara att höra vad han föreslår. Men på sammanträdet på måndag finns det inga förslag att ta ställning till. Det blir väl till att väcka frågan. Sedan måste man diskutera vad som är mest effektivt från EU:s sida. Hur blir det till exempel möjligt att upprätthålla tematiska sanktioner eller MR-sanktioner? Till slut är risken att det omöjliggör diplomatiska och politiska kontakter. Man får alltså se upp med hur man utformar dem i så fall.

Vi har sett att det kommer mer och mer sanktioner. Till slut snävar man in möjligheten att föra politiska samtal och att ha diplomatiska kontakter och förhoppningsvis föra frågor framåt. Det är alltså hela tiden en avvägning. Vad är mest effektivt? Och när ska vi avsluta sanktioner? Det handlar ju också om det. Vi har precis kunnat göra det i FN, för sanktionerna var tydligt inriktade på speciella händelser och företeelser. Då ska man veta när man lever upp till det, och därmed kan sanktionerna avvecklas.

Annars är risken att vi har sanktioner som kan pågå hur länge som helst och som faktiskt kan försvåra allt det som kanske skulle kunna gynna en lösning. Nu talar jag inte bara om detta, utan jag menar allmänt. Möjligen kan detta vara ett sätt att stimulera en sådan debatt. Det skulle jag i så fall förstås välkomna. Men det finns inga förslag om någon Magnitskijlagstiftning på bordet.

Anf. 34 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag har en ren kunskapsfråga. Magnitskijlagen antogs ju av kongressen för att ge amerikanska myndigheter vissa behörigheter att besluta om individuella sanktioner. Vilka behörigheter är det som unionen saknar i dag på det området? Jag upplever att unionen redan kan anta det här. Det är väl rådet som gör det, om jag inte har missförstått det. Skulle det verkligen behövas en ny Magnitskijlag, alltså en ny lagstiftning? Finns inte de möjligheterna redan i dag?

Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Först och främst försöker vi alltid att hålla ihop EU-länderna. Sedan är frågan: Ska man då ha geografiska avgränsningar? Vad ska man koppla det till? Det kräver också enhällighet om vi ska besluta om sanktioner av detta slag. Vi kan göra vad vi vill från EU:s sida. Men, som sagt, just nu finns det inte stöd för att EU skulle införa denna typ av sanktioner.

Anf. 36 FREDRIK MALM (L):

Tack så mycket för svaret! Då är mitt medskick: Sverige bör, även om det råder oenighet, ha en ståndpunkt och försöka driva denna fråga i en riktning där EU kan få en vassare politik gentemot Ryssland. Då är det väl positivt om Nederländerna – det var väl Nederländerna som nämdes – vill ta upp detta för diskussion. Den kan ju föras som någon sorts statsvetenskapligt seminarium om sanktioner i största allmänhet och om koherens och annat mellan olika sätt att driva sanktioner.

Det är förstås viktigt, men det jag efterlyser är en tuffare politik gentemot Ryssland. Det är det som måste vara i fokus här. Det handlar om hur Ryssland agerar gentemot Ukraina med överfall, ockupation och olaglig annektering. Man försöker i praktiken att göra ett grannland, ett av Europas största länder, till en failed state. Det är klart att det måste få konsekvenser.

Fördelen med Magnitskijlagar är att de riktas mot individer. Det drabbar inte fattigpensionärer på ryska landsbygden, så att säga. De drabbas av den ryska regimens politik men inte av dessa sanktioner. De slår mer specifikt mot nyckelpersoner i och runt statsledningen.

Anf. 37 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi är helt överens om detta med sanktioner mot Ryssland, och vi är för att föra upp fler individer på listan. Det har vi sagt mycket tydligt. Det har vi också varit eniga om här.

Det här står inte på dagordningen nu. Jag ber att få återkomma till EU-nämnden när det står på dagordningen eller när det har förts vidare. Jag tror att han bara vill nämna det under Övriga frågor. Jag betvivlar att det ens blir någon diskussion om det. Jag ber att få återkomma när detta finns, så att säga, formellt på dagordningen och när vi tar positioner. Men i övrigt har vi en samsyn kring detta.

Vi har ju också MR-aspekter eller kriterier för sanktioner, även för de geografiska. Vi har det när det gäller Iran. Vi har det också när det gäller Ryssland och Venezuela.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi till dagordningspunkt 8, Iran.

Anf. 39 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Här är det inte heller några rådsslutsatser att förvänta. Denna diskussion sker mot bakgrund av att en andra omgång av amerikanska sanktioner mot landet har återinförts efter det att USA lämnat överenskommelsen JCPOA.

Regeringen anser att EU ska fortsätta att visa sitt politiska stöd för att skydda kärnavtalet. Därutöver behöver EU ta konkreta och operationella steg för att skydda denna överenskommelse. Vi ser positivt på det arbete som pågår under ledning av de tre stora europeiska länderna för att stödja europeiska företag i deras ansträngningar att upprätthålla så mycket som möjligt av handeln med Iran. Det betyder väldigt mycket, inte minst för svenska företag.

En av de åtgärder som diskuteras är skapandet av en särskild mekanism för detta, en så kallad Special Purpose Vehicle, SPV. Det är vår del i att uppfylla kärnavtalet. Och det internationella atomenergiorganet, IAEA, bekräftade nyligen att Iran fortsätter att uppfylla sin del av avtalet.

Men vid FAC förväntas också andra frågor diskuteras, såsom mänskliga rättigheter och Irans missilaktiviteter och regionala roll. Man måste hålla detta på två spår. Det är inte alltid lätt, men det måste vi försöka att göra också i fortsättningen.

Det är klart att regeringen fortfarande är djupt oroad över situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Iran. Den visar inte tecken på förbättringar. I alla kontakter som vi har framför vi vårt tydliga budskap om MR och respekten för mänskliga rättigheter. Det gäller användandet av dödsstraff, begränsningar av yttrande- och pressfrihet, diskriminering av kvinnor och flickor, bristande respekt för minoriteters mänskliga rättigheter och det begränsade fackliga utrymmet.

Sverige har, som ni känner till, huvudansvar för den resolution om MR-situationen i Iran som läggs fram årligen i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Vi har också uttryckt vår kritik mot rapporterade uppskjutningar av iranska ballistiska missiler. Detta sker inte minst i säkerhetsrådet, för vi anser att dessa uppskjutningar inte är förenliga med resolution 2231. Men vi har än så länge begränsad information om den senaste rapporterade uppskjutningen.

Även andra aspekter kan komma upp mot bakgrund av den senaste tidens iranska aktiviteter inom EU. Vi – de nordiska ländernas utrikesministrar – uttryckte oss tydligt den 31 oktober i förhållande till Irans aktiviteter i Danmark.

Det är väl vad jag kan säga så långt.

Anf. 40 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! När det gäller mänskliga rättigheter är det bara att instämma.

Det finns en annan problematik med det som nu sker i samband med att sanktionerna återigen satts in. Det handlar om brist på varor, vilket leder till prisstegringar och ökad inflation. Det slår benhårt mot civilbefolkningen. Det är ett perspektiv som är viktigt att ha med i diskussionerna kring det som sker i Iran.

När det gäller missilaktiviteter ska man inte förglömma det som skedde tidigare i höstas, när partiet KDP:s högkvarter i kurdiska Irak bombades. Mycket tyder på att det var en missil som kom från iranskt territorium. Det är ett exempel som belyser missilaktiviteten men också visar tydligt hur den politiska begränsningen även går utanför Irans gränser.

I samband med det danska fallet är det också uppenbart att iranska medborgare världen över, inte minst de med dubbla medborgarskap, känner en oro. Inte minst känner de en oro för att besöka sitt hemland.

Detta är perspektiv som bör fördjupas i den bredare EU-kretsen, och alla måste vara medvetna om det. Det är ett medskick till ministern att ta med sig i diskussionen.

Anf. 41 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! Tack, utrikesministern, för föredragningen! I stort delar Sverigedemokraterna regeringens hållning här, men jag vill också

komma med ett medskick. Nu sa utrikesministern annorlunda; nu nämnde hon minoriteter i stort. Det är ganska viktigt att det handlar om förtryck mot många olika minoriteter.

Sedan är det viktigt, som sagt, att ta upp problematiken med Irans omfattande spionage och deras olika kränkningar genom hot, förtryck och till och med mord i andra länder men även i Iran.

I stort delar vi alltså regeringens hållning. Men glöm inte bort kurderna och andra minoriteter i Iran som också förtrycks!

Anf. 42 DANIEL RIAZAT (V):

Vänsterpartiet delar också regeringens ståndpunkt i denna fråga. När det gäller frågan om mänskliga rättigheter nämner ni bland annat religiösa minoriteter. Och det har sagts tidigare att det finns minoriteter som kanske inte främst utsätts på grund av sin trosuppfattning utan på grund av att de är balucher eller kurder eller har en annan grupptillhörighet.

Jag tycker att detta är bra. Samtidigt är frågan: Hur mycket kommer regeringen att trycka på i dessa frågor? Även om vi såklart vill ha ett kärnavtal med Iran, så länge de håller fast vid sin del av överenskommelsen, finns det en gräns för vad människor i landet klarar av när det gäller inskränkningar av mänskliga rättigheter.

Danmark nämndes tidigare, men det är ett faktum att Iran också har aktiviteter i Sverige och ett ganska omfattande system där man spionerar på oliktankande och andra.

Frågan är alltså hur pass hårt regeringen kommer att trycka på i dessa frågor.

Anf. 43 FREDRIK MALM (L):

Jag instämmer i det som Vänsterpartiet precis sa, eller i resonemanget kring betoningen. Det är oerhört viktigt att Sverige som ett progressivt land, som värnar mänskliga rättigheter, är väldigt tydligt med människorättsaspekterna i detta.

Det är klart att det finns ett svenskt intresse av att kunna öka Sveriges export till länder. Men det bör också betraktas som ett nationellt svenskt intresse att Iran blir en mer konstruktiv aktör i Mellanösternregionen och inte bidrar till stora flyktingströmmar till Europa, exempelvis, och inte bidrar till att vi tvingas höja våra säkerhetsarrangemang och så vidare i Europa. Det är också ett svenskt nationellt intresse på både kort och lång sikt att Iran dämpar sin retorik, slutar att intervensera i grannländer och agerar för fred och stabilitet i regionen.

Det andra jag vill säga är att man bör se med oro på risken för att Iran nu återupptar attentat på europeiskt territorium. Landet har en lång historia av detta. Man har attackerat personer också i Sverige. Man avrättade en person i Nynäshamn i början av 90-talet. Man skickade brevbomber hem till kurdiska politiska flyktingar. Det var en familj i Västerås, om jag inte minns fel. Det är ungefär 25 år sedan.

Det som nu har hänt i Danmark är inte det enda. Tidigare var det planer på attentat mot ett iranskt exilmöte i Paris. Och om jag inte minns fel genomfördes det en attack mot en iransk politisk dissident i Nederländerna. Han, offret, var baluch.

Det är viktigt att det blir en tydlig signal från Europeiska unionen till det iranska ledarskapet om att man inte ska påbörja den vandringen och genomföra attentat.

Jag ska givetvis också nämna de tydligaste attentaten, mot de kurdiska politiska ledarna i slutet av 80-talet och i början av 90-talet i Berlin och Wien. Det finns alltså en historia här. Jag tänker på om Iran börjar återuppta den typen av strategi för att tysta oppositionen i utlandet, snarligt det som Saudiarabien uppenbarligen har försökt att börja med. EU bör i denna diskussion också reflektera detta. Det handlar om att vara resolut och tydlig i kommunikationen med Iran, så att landet väljer en annan väg för detta.

Anf. 44 ROBERT HALEF (KD):

Fru ordförande! I ståndpunkten står det om förtrycket mot religiösa grupper. Det har nämnts här att detta gäller flera religiösa och etniska grupper. Ordet ”religiösa” borde alltså bytas mot ”etnoreligiösa” när det gäller dessa minoriteter; då hade det omfattat både etniska och religiösa mindre grupper som är diskriminerade och förföljda.

När det gäller det som Hans var inne på tycker jag att det är alarmerande att det finns iranska medborgare som är rädda för att vara frispråkiga i Europa. De vågar inte åka hem av rädsla för att bli tagna av regimen. Samtidigt ser vi att iranska medborgare som bor i Sverige känner sig bevakade och till och med är rädda för att vara aktiva i olika partier av rädsla för att släktingar på hemmaplan, i Iran, ska bli drabbade och hotade. Detta känns alltså inte riktigt rätt.

Det finns en del olika historier om hur iranierna agerar även utanför Irans gräns, och man kan tänka på den destabiliseringspolitik de håller på med, liksom den provocerande aggressionen gentemot Israel. Den får vi inte heller glömma. Iran är en stat som finansierar terrorism och ständigt hotar Israels existens. Det är viktigt att, bilateralt eller via EU, föra diskussionerna om att respektera Israel som stat och att sluta bidra med finansiering till olika terrorgrupper och så vidare.

Det finns alltså mycket man kan diskutera vad gäller Iran och vad man skulle kunna göra, men jag tror att det är viktigt att man håller dessa diskussioner vid liv. Handeln är nämligen viktig för Iran. Vi har kommit till den punkten att de handelsembargon som har funnits mot landet i decennier börjar kännas, och i Iran börjar de bli riktigt irriterade när det kommer hot om nya sanktioner. Det betyder att de sanktioner som har införts börjar ge resultat, och därför är det viktigt att hålla diskussionerna om demokrati, mänskliga rättigheter och så vidare vid liv.

Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag är tacksam för att det finns en stor samsyn. Jag har faktiskt ingenting att invända mot något av det som har sagts, utan jag anser att det reflekteras i de talepunkter vi har. Det gäller inte bara religiösa grupper utan olika minoritetsgrupper, även religiösa.

Det är viktigt att hålla fast vid sanktionerna, vara konsekvent och visa att vi är eniga. Det är viktigt med dialogen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det är ingen som tvivlar på att vi lyfter fram MR-aspekten; både i FN och i EU-kretsen har vi gjort det konsekvent.

Samtidigt, menar vi, måste vi även vara konsekventa både i att kontrollera att Iran uppfyller sin del av kärnavtalet och i att se till att vi gör allt vi kan för att göra det. Det måste följa sitt spår, och sedan måste vi ha ett spår som handlar om situationen i Iran och det vi ser som totalt oacceptabelt, vilket vi kommer att kritisera eller fördöma när det är nödvändigt. Dit hör också att skicka missiler mot Israel. Vi vet ju att det geopolitiskt är det sämsta de kan göra; det förstärker bara alla de konflikter som redan finns.

Samtidigt kan vi i en dialog även prata om till exempel Jemen-situationen. Där kan vi trycka på och säga: Nu måste ni skicka signaler så att samtal faktiskt kommer till stånd. Det handlar om den där balansgången, som ibland verkar hopplös men som ger resultat när vi kan hålla ihop och vara konsekventa och långsiktiga.

Jag tar alltså med mig era synpunkter. Jag har som sagt ingenting att argumentera emot, utan jag tycker att detta reflekterar den syn vi har och det arbete vi gör. Som ni vet har vi dessutom våra landrapporter, som innehåller vår analys av läget i Iran. Det kunde inte vara tydligare vad vi tycker om det som pågår där.

Det var någon som nämnde attacken i september 2018. Där var det ett tiotal personer som dödades, och det är också ett exempel på den kurdiska frågan – hur viktig den är och hur den kan destabilisera regionen. Det gäller mycket av den roll som Iran spelar framöver.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Fanns det någon övrig fråga på rådsdagordningen? Jag tror inte det, och i så fall är vi klara.

Anf. 47 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag har inte fått information om några andra punkter utöver att Nederländerna eventuellt skulle ta till orda. Någonting annat har vi inte hört.

Tack för i dag!

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Tack för i dag, och trevlig helg!

§ 2 Allmänna frågor
Statssekreterare Hans Dahlgren
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 12 november 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 11 december 2018

2018/19:13
07 december

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Hans Dahlgren välkommen, liksom givetvis hans medarbetare!

Vi går direkt in på återrapporten. Finns det någonting att säga om den?

Anf. 50 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Fru ordförande! Nej, jag har ingenting att tillägga till den skriftliga återrapporten.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den.

Vi går in på rådsdagordningen och information och samråd inför det kommande mötet. Vi börjar med dagordningspunkt 3, som handlar om den fleråriga budgetramen.

Anf. 52 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Vid mötet med allmänna rådet på tisdag kommer ordförandeskapet att lämna en uppdatering kring läget i de diskussioner som pågår om den fleråriga budgetramen. Det är en diskussionspunkt, och inga beslut ska fattas den här gången.

Nämnden har fått ta del av den framstegsrapport som ordförandeskapet har skrivit och som ska ligga till grund för den här diskussionen. Jag tror också att ni har haft möjlighet att titta i den så kallade förhandlingsboxen, eller det utkast till boxen som nu finns. Jag tror att den har kommit upp i 48 sidor vid det här laget.

Arbetet med förhandlingsboxen har fortsatt sedan frågan diskuterades här i nämnden senast, vilket väl var vid samrådet i början av november. I dokumentet finns nu alla texter kring budgetens utgiftssida, men där finns också det som rör inkomstsidan, inklusive det som handlar om egna medel. Som en tredje del finns förslaget om konditionalitet kopplat till rättsstatens principer.

Ambitionen från det österrikiska ordförandeskapet har varit att medlemsstaterna under hösten skulle kunna enas om vad det första utkastet till ett heltäckande förhandlingsdokument ska innehålla – utan att precisera några siffror. När det kommer in siffror i boxen blir det självklart svårare och jobbigare att komma överens.

Regeringens uppfattning är att utkastet till förhandlingsbox i stort sett är en bra bas för det fortsatta arbetet, och man kommer förstås att fortsätta verka för att dokumentet återspeglar de svenska intressen som tidigare har förankrats här i riksdagen. När Rumänien vid årsskiftet tar över ordförandeskapet i unionen anser vi det därför viktigt att det fortsatta arbetet med dessa frågor utgår just från den här förhandlingsboxen, så att

vi inte frestas att på något sätt börja om från början. Vi ska i stället ta till vara det arbete som har gjorts hittills och fortsätta med det som grund.

Jag vill också säga att det finns några medlemsstater som tycker att förhandlingsboxen är obalanserad och egentligen bör förhandlas om. Det gäller framför allt sådana stater som står längst ifrån de ståndpunkter vi från svensk sida, och våra likasinnade, har intagit i den här förhandlingens centrala substansfrågor. Det är naturligtvis också därför det är angeläget för oss att hålla fast vid det som ligger på bordet.

Till sist: Förhandlingarna är fortfarande inne i ett tidigt skede. De kan egentligen inte sägas ha börjat på riktigt, eftersom det ju inte finns några siffror på bordet. Det blir alltså tillfälle att återkomma till nämnden i den här frågan flera gånger framöver, fru ordförande.

Anf. 53 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Vi står inför ett parlamentsval och kommer att få en ny kommission. Apropå detta har jag några reflektioner kring tidsaxeln. När kan vi förvänta oss att detta blir skarpt, så att säga, och att vi möjligen kommer i mål med denna synnerligen viktiga fråga?

Anf. 54 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Jag har några frågor om egna medel. De nya egna medel som föreslås i form av utsläppsrätter, CCCTB och den så kallade plastskatten har vissa inneboende utmaningar, kan man väl säga. CCCTB föreslås ju införas efter det att långtidsbudgeten kommer till stånd, och om plastskatten införs och blir framgångsrik betyder det att det blir mindre inkomster med tiden.

Hur ser regeringen på de utmaningar som finns när det gäller de egna medlen? Hur ser regeringen på förhandlingsläget? Vi vill nämligen inte gärna ha den här typen av intäkter. Europeiska revisionsrätten kom med synpunkten att man måste göra en djupare analys av detta. Har en sådan analys gjorts, och vad framgår i så fall av den?

Anf. 55 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Tack för föredragningen, statssekreteraren!

Vi har tidigare anmält avvikande mening angående punkt 4 om att koppla EU:s olika stödsystem till migration, vilket vi tycker är fel. Vi tycker att det är en nationell angelägenhet som EU inte ska lägga sig i. I övrigt stöder vi regeringens allmänna prioriteringar i den här frågan.

Anf. 56 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Vi har ingen avvikande mening, men vi brukar ta tillfället i akt att i genomgångarna av budgeten klargöra Liberalernas uppfattning. Givet att budgeten nu reformeras och moderniseras kan det också vara motiverat att skjuta till nya medel. Det förutsätter givetvis att de resurserna investeras i prioriterade områden som genererar tillväxt och välstånd för medborgarna i Europeiska unionen, men det är i alla fall vår uppfattning att Sverige inte behöver vara så överdrivet rigida på den punkten om unionen nu står inför stora utmaningar framöver.

Anf. 57 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

När det gäller tidtabellen tror jag att de som hade förväntat sig, eller hoppats på, att man skulle klara ut detta före parlamentsvalet nu har förstått att det inte kommer att bli så. Det kommer att bli en diskussion om tidtabellen vid Europeiska rådets möte i slutet av nästa vecka. Jag tror att det i utkastet till slutsatser nu står att man siktar på att komma överens under hösten 2019. Detta kan inte ses som någon absolut deadline – behövs det mer tid måste det få ta mer tid – men det är en god inriktning.

När det gäller de egna medlen fortsätter vi på Regeringskansliet att analysera de förslag som finns. Jag återkommer till det, men allmänt sett har vi en negativ syn på att över huvud taget flytta över ytterligare befogenheter på skatteområdet till unionen. Det tror jag också är en uppfattning som delas av de allra flesta här i riksdagen. Det gäller inte minst skatter som ännu inte har införts i svensk rätt, till exempel förslaget om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Det är ett av de förslag kommissionen har. Apropå frågan om förhandlingsläget är skepsisen ganska bred, har jag förstått, även om det inte är några slutliga positioner från alla länder.

När det gäller plasten ser vi inte det som en skatt egentligen, utan det är en avgift enligt vår nomenklatur. Det handlar om att avräkna det som man gör sig till godo på plastsidan från avgiften till unionen. Det som sagts här är korrekt: Om den är framgångsrik kommer den inte att ge så många avräkningar som den annars skulle ha gett.

Till Fredrik Malm vill jag säga att vi har noterat den avvikande meningen tidigare – absolut! Vår uppfattning är att i en situation där ett stort medlemsland som är en stor nettobidragsgivare till unionen försvinner från EU måste vi rätta munnen efter matsäcken. Det är därför riktigt att ha den inriktning som vi har haft hittills.

Anf. 58 DANIEL RIAZAT (V):

Jag måste ärligt säga att regeringens ståndpunkt när det kommer till att verka för svenska intressen i enlighet med riksdagsbeslut och annat, som ska följas, är ett otydligt ställningstagande, om jag har läst rätt i dokumentet.

Jag tycker att regeringen bör utveckla klimatfrågan och andra frågor som berör ekonomin och budgetramarna. Vad ska målet vara? Vad är prio ett när det kommer till dessa frågor? Alltför länge har ekonomin fått gå före ekologin, eller vad man ska säga. Vi menar att det behövs en balans där. Man pratar ofta om tillväxt i EU och så vidare, men tillväxten kan inte handla enbart om det ekonomiska. Det måste också handla om hållbar tillväxt, vilket är en ståndpunkt som jag vet att regeringen står för.

Vill man förtydliga något om vad Sverige faktiskt kommer att driva i samtalen?

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Det blir lite svårigheter när vi återkommer till samma fråga hela tiden och hur mycket vi ska ta varje gång. I bakgrunden finns regeringens ståndpunkter som tidigare förankrats med EU-nämnden.

Anf. 60 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru ordförande! Tack för informationen!

Detta är som sagt en återkommande fråga, men den är avgörande för hur Sverige till exempel ska kunna använda ett reformutrymme i framtiden beroende på hur stor avgiften blir och hur stor den totala omfattningen på budgeten blir. Det är mer på det generella planet. Vi har varit överens om principerna, och det är vi fortfarande.

Min fråga till statssekreteraren är: Hur arbetar Sverige för att inte bara på ett sådant möte utan hela tiden framföra problemet med den alltför stora omfattning av budgeten som vi ser? Vi har en tydlig ståndpunkt när det gäller hålet efter Storbritannien: Man ska rätta munnen efter matsäcken, precis som du sa. Det kommer att få implikationer direkt för vår avgift i och med att rabattsystemet försvinner. Detta har vi diskuterat flera gånger. Vad görs nu? Oavsett om det går fort eller sakta i budgetprocessen är det en förhandling, och vi ska inte ge upp några förhandlingspositioner. Vad kan Sverige göra mer förutom det formella?

Den andra frågan gäller prioriteringar, där vi ser positiva förslag i budgeten när det gäller reformer. Vi har områden där vi gemensamt vill prioritera och öka utgifterna, inte minst för inre och yttre säkerhet. Att kunna föreslå detta och samtidigt ha en budgetrestriktiv hållning är en utmaning när allt till slut ska läggas ihop. Även om man inte pratar om belopp i kronor och ören eller euro och cent nu kommer vi ju att komma dit. Det gäller snarare utsikterna och taktiken kring att hela tiden få fler som tycker som vi. Just nu är vi inte jättemånga, men ett antal.

Anf. 61 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Fru ordförande! De ståndpunkter som Sverige driver tycker jag är väl formulerade i den punktlista som finns med i den kommenterade dagordningen. Det är allt från att vi måste sätta ett utgiftstak som inte överstiger 1 procent till att hålla nere den svenska avgiften, att göra omprioriteringar till förmån för sådana gemensamma åtgärder som att det ska kosta för de länder som inte tar sitt ansvar, att vi vill ha en bättre och effektivare kontroll och att systemet för egna medel ska fungera väl. Det är en bra ram för det svenska agerandet.

Om man skulle sammanfatta detta i bara tre punkter är det att vi vill slå vakt om volymbegränsning, att vi vill slå vakt om vår egen rabatt och att vi vill slå vakt om konditionaliteten. Det finns tre huvudteman i detta.

På Karin Enströms fråga om hur vi arbetar sker det ganska brett, framför allt i kontakt med likasinnade. Det är allt från statsministerns egna kontakter med sina kollegor och mina kontakter med sherpavänner till vad som gjorts på tjänstemannanivå i olika like-minded-grupper, som numera möts mycket regelbundet. Något glädjande kan man ändå se i utvecklingen. Jag tycker att vi får mer och mer stöd från den tyska regeringen. Även om de i inledningsskedet varit ganska försiktiga i sina ställningstaganden har de kommit att spela en mer aktiv roll i denna grupp, och det är förstået positivt för utgången av detta.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går över till dagordningspunkt 4, Rådets 18-månadersprogram.

Anf. 63 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Detta är en beslutspunkt, men där förutses ingen diskussion.

Den trio som består av de tre kommande ordförandeskapsländerna i rådet, alltså Rumänien, Finland och Kroatien, har nyss lagt fram ett program för rådets arbete under de kommande 18 månaderna. Detta program har nämnden kunnat ta del av.

Det är ordförandeländerna själva som står för programmets innehåll, så det är inte alls meningen att det ska förhandlas i någon detalj. Regeringen avser att på mötet på tisdag gå med på att ställa sig bakom programmet.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Jag lämnar över ordet till Eskil, som får leda mötet. Var så god!

Anf. 65 VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns en skälig anledning till detta, för Åsa ska lämna mötet.

Vi fortsätter till dagordningspunkt 5, Förberedelser inför Europeiska rådet den 13–14 december 2018: Slutsatser.

Anf. 66 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Herr ordförande! Detta är diskussionspunkt, och inga beslut ska fattas vid mötet.

På tisdag kommer inga slutsatser att antas, men man kommer att resonera om det första utkastet till slutsatser inför Europeiska rådets möte, som äger rum senare nästa vecka. Om nämnden har fått ta del av utkastet har ni sett att det tar upp flerårsbudgeten, den inre marknaden, migration och ytterligare ett antal frågor.

När det gäller texten om budgeten, som vi just talade om, handlar det främst om tidtabellen för förhandlingarna och om att sikta på en överenskommelse före 2019 års utgång, alltså hösten 2019. Regeringen anser att denna tidsram är rimlig, men skrivningen binder inte rådet. Det viktigaste är förstås att kvalitet får gå före skyndsamhet.

När det gäller utkastets text om den inre marknaden kan den vara en viktig grund för de kommande diskussioner om framtidens inre marknad som ska hållas i Europeiska rådet i mars, enligt den nuvarande tidtabellen. Från svensk sida är det angeläget att lyfta fram sådana områden som vi prioriterar. Det kan gälla tjänstesektorn, den digitala sektorn och förstås att se till att de rättsakter som har antagits också genomförs i praktiken. Kommissionen behöver, anser vi, fortsätta att analysera och identifiera hinder för att komma vidare med fördjupningen av den inre marknaden.

Europeiska rådet kommer också att ta upp immigrationsfrågorna och hur arbetet går vidare på detta område. Det är en fråga som är högt prioriterad för oss i Sverige. Vi vill ha en lösning så snart som möjligt, i synnerhet på det gemensamma asylsystemet.

Sedan finns det på dagordningen också ett antal övriga frågor. Regeringen är positiv till att det nu i utkastet till slutsatser lyfts fram att det behövs åtgärder mot desinformation i samband med val på både nationell nivå och EU-nivå. Det är också välkommet att det tas fram en handlingsplan för att stärka EU:s gemensamma hantering av desinformation och andra så kallade hybridhot.

När det gäller externa relationer signaleras en förberedande diskussion på Europeiska rådet inför det toppmöte mellan EU och Arabförbundet som ska äga rum i Sharm el-Sheikh i februari. Regeringen välkomnar toppmötet eftersom det ger tillfälle till en närmare regional dialog och ett fördjupat samarbete med en organisation som finns i Europeiska unionens grannskap.

När det gäller Ryssland finns det ännu ingenting i utkastet till slutsatser om landets agerande i Azovska sjön, som nämnden nyligen diskuterade med utrikesministern inför utrikesrådet. Regeringen anser att det är viktigt att Europeiska unionen fördömer Rysslands brott mot internationell rätt. Några medlemsstater anser att det ryska agerandet motiverar en beredskap att införa nya sanktioner mot vissa ryska individer, och Sverige tillhör den grupp som tycker så. Detta kommer att tas upp på mötet på tisdag från svensk sida.

Samtidigt vet vi att även om EU hittills har lyckats hålla en enig linje kring dessa viktiga ekonomiska sanktioner, som redan ligger, finns det olika uppfattningar i medlemskretsen om synen på Ryssland. Det finns medlemsstater som är emot nya sanktioner och helst också vill ta bort några av dem som redan finns. Vi menar att för att dessa ekonomiska sanktioner ska kunna förlängas också denna gång är det avgörande att vi inte äventyrar den enighet som vi haft hittills inom EU. Som Karin Enström sa till utrikesministern vid den förra överläggningen har just enigheten inom EU mycket stor betydelse i detta sammanhang.

Enligt utkastet till slutsatser förväntas Europeiska rådet fördöma alla former av rasism och främlingsfientlighet. Tanken är att välkomna antagandet av en rådsdeklaration om antisemitism och säkerhet, som har tagits fram av det österrikiska ordförandeskapet. Regeringen välkomnar initiativ för att motverka alla former av rasism, förstås inklusive antisemitism. Det är angeläget att öka säkerheten för alla individer och grupper som utsätts för rasism och hatbrott här i Europa.

Nästa övriga fråga handlar om vad som skett inom ramen för det franska initiativet till medborgardialoger och konsultationer om EU:s framtid. Sverige har välkomnat detta initiativ och har medverkat i det genom regeringens arbete för ökad delaktighet i EU.

Slutligen vill jag nämna att det i anslutning till Europeiska rådet kommer att hållas ett eurotoppmöte i vad som kallas inkluderande format, det vill säga att alla de 27 EU-staterna får vara med. Där ska fördjupningen av Europeiska monetära unionen diskuteras, inklusive hur arbetet med bankunionen kan drivas vidare. Det finns i finansutskottet en bred samsyn om de svenska ståndpunkterna om EMU-fördjupningen, och finansministern har informerat EU-nämnden om detta vid flera tillfällen.

Låt mig till sist på denna punkt säga att även om allmänna rådet alltså ska föra en diskussion om frågorna på Europeiska rådets dagordning är det först när stats- och regeringscheferna möts senare i nästa vecka som slutsatserna ska antas. Statsministern kommer att samråda om detta med nämnden på onsdag eftermiddag.

Anf. 67 JÖRGEN WARBORN (M):

Ordförande! Tack för föredragningen!

Jag har en fråga om den inre marknaden. Först och främst håller jag med om det som statssekreteraren sa i sitt anförande. Om man läser

kommissionens meddelande ser man att handeln med varor och tjänster har planat ut ganska kraftigt om man jämför med hur det var före finanskrisen. Tjänster växer lite grann, men när det gäller varor är det helt plant just nu. Man kan fundera över anledningen till detta. Delvis har väl vissa länder efter finanskrisen blivit protektionistiska och satt upp en del handelshinder inom unionen.

Det andra är att kommissionen kanske delvis har fokuserat på fel saker under perioden. Man har jobbat med arbetstagares och konsumenters rättigheter men prioriterat bort att riva hinder internt.

Min fråga blir hur regeringen arbetar för att kommissionen nu i nästa period ska ta krafttag för att säkerställa att vi får ytterligare fart på handeln inom den inre marknaden samt hur vi motarbetar protektionism.

Anf. 68 DANIEL RIAZAT (V):

Inget nämndes om Turkietavtalet, men i och med att frågor om migration och annat kommer att diskuteras tycker jag ändå att det är en viktig fråga att ta upp från Sveriges sida. Sverige är med på Turkietavtalet, som ni menar hjälper människor på plats och flyktingar på flykt. Vi menar dock – och jag har själv sett på plats – att det inte över huvud taget bidrar till detta utan tyvärr leder till att resurserna används av staten för att förtrycka folket där.

När det gäller migration och människosmuggling vill självklart ingen av oss att det ska finnas människosmugglare som utnyttjar utsatta individer som endast vill söka sig ett bättre liv. Samtidigt måste vi dock komma ihåg att EU:s och även Sveriges migrationspolitik är en av anledningarna till att dessa människosmugglare i dag kan utnyttja människor på detta sätt.

Om man inte har en migrationspolitik som innebär att människor kan utnyttja sin rättighet att söka asyl på ett mer humant sätt är det självklart att de kommer att använda sig av människosmugglare. Detta är en ganska väntad slutsats man kan dra.

Jag undrar därför om Sverige i samband med diskussionen om migrationsfrågorna ändå kommer att lyfta upp en human flyktingpolitik och kräva att hela EU står bakom den. Ni har ju nämnt detta bland annat när det gäller gemensam migrationslagstiftning, men jag menar att det i dag snarare handlar om Frontex och inte om att hjälpa människor som vill söka sig hit.

Anf. 69 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag vill bara kort upprepa Sverigedemokraternas avvikande mening rörande regeringens syn på ett gemensamt migrations- och asylsystem inom EU.

Anf. 70 ESKIL ERLANDSSON (C):

Tillåt mig också att göra en reflektion. Detta möte kommer ju att äga rum bara något dygn efter det brittiska parlamentets ställningstagande i fråga om brexit. Anser rådet att den frågan är avhandlad i den utsträckning som behövs, eller tror statssekreteraren att den, oavsett vad det brittiska parlamentet säger, kommer att bli en del av den diskussion som kommer att föras på Europeiska rådets möte?

Anf. 71 KARIN ENSTRÖM (M):

Jag skulle vilja ha ett förtydligande kring en eventuell diskussion om Ryssland och Ukraina. Förstod jag det rätt att Sverige på allmänna rådets möte kommer att driva att detta ska diskuteras i Europeiska rådet, eller beror det på om man tror att en sådan diskussion snarare kan medföra att det uppstår oenighet så att man därför inte vill ta upp frågan? Jag skulle vilja ha ett litet klarläggande; jag uppfattade inte detta helt tydligt.

Anf. 72 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Herr ordförande! Regeringen har, som svar på Jörgen Warborns fråga, under den mandatperiod som gått varit en mycket aktiv medlem i en likasinnad grupp, som har försökt att driva inremarknadsfrågorna. Vi är de kanske allra vassaste i argumentationsligan när det handlar om att bekämpa protektionism i alla former.

Jag tror att detta ger en bra grund för våra förberedelser inför den diskussion som Europeiska rådet, som jag sa, ska ha i mars om det framtida arbetet, och också för att få kommissionen att driva detta vidare enligt de linjer som vi har pekat på.

Som svar till Daniel Riazat tror jag inte att Turkietavtalet kommer att tas upp explicit under allmänna rådets möte. Detta är mer ett sätt att fundera över de olika dagordningspunkter som Europeiska rådet sedan ska ta upp. Men vid diskussionen i Europeiska rådet, om det nu över huvud taget blir någon, på torsdag eller fredag kommer statsministern naturligtvis att framföra samma uppfattningar som tidigare, inklusive rätten att söka asyl och en human flyktingpolitik. Vi ser att detta är tre olika delar som hör samman, och man måste vara framgångsrik inom alla tre för att vi ska kunna komma fram till ett bra beslut.

Eskil Erlandssons fråga om brexit är naturligtvis väl motiverad. Europeiska rådet kommer att sammanträda en eller två dagar senare. Jag tror inte att allmänna rådet hinner få beslutet om hur parlamentet har ställt sig i brexitfrågan. Det är väl ett förmiddags- och lunchmöte, och diskussionerna i London lär hålla på ett bra tag in på eftermiddagen, om jag är rätt underrättad.

Men situationen kommer naturligtvis att bli prekär om det blir ett nej i omröstningen på tisdag eftermiddag. Det är självklart att de europeiska ledarna måste tala om detta när de ses. Theresa May kommer också att vara med i Bryssel på torsdag eftermiddag, och hon kan väl förväntas ge någon slags signal om hur hon tänker kring det som har hänt – om det som många befarar nu händer.

Till sist, Karin Enström: Vad jag sa var att EU-ministern vid allmänna rådets möte på tisdag kommer att säga att vi tillhör dem som menar att det ryska agerandet motiverar en beredskap att införa nya sanktioner mot vissa ryska individer. Sedan är ju detta en fråga för Europeiska rådet, och där är, som jag sa, en mycket viktig grundfaktor att behålla enigheten så långt det går.

Anf. 73 DANIEL RIAZAT (V):

Tack så mycket för svaret! Det är positivt att Sverige kommer att framföra synpunkten om en human flyktingpolitik etcetera i dessa förhandlingar. Men jag skulle ändå vilja anmäla en avvikande mening från Vänsterpartiet just när det gäller migrationsfrågan och en fördjupning av

det europeiska samarbetet kring migration. Självklart behöver vi ta itu med denna fråga på europeisk nivå. Vi anser dock att det europeiska samarbetet i migrationsfrågan tyvärr inte har lett till en mer human flyktingpolitik, och vi tycker inte heller att Sveriges regering har varit tillräckligt tydlig på den punkten. Jag vill anmäla en avvikande mening med anledning av detta.

Anf. 74 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Jag ska inte föregripa statsministerns samråd med EU-nämnden inför Europeiska rådet, men jag vill understryka: om det över huvud taget blir en diskussion. Det är inte alls säkert att det blir någon diskussion av någon större omfattning om denna fråga vid Europeiska rådet heller.

Anf. 75 VICE ORDFÖRANDEN:

Diskussionen är därmed avslutad, och jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med oliklydande avvikande uppfattningar anmälda av Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Vi övergår till dagordningspunkt 6, Uppföljning av Europeiska rådet – Lägesrapport.

Anf. 76 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Herr ordförande! Detta är en informationspunkt – något beslut ska inte fattas, och någon diskussion förutses inte heller. Det är sedan länge en regel att allmänna rådet följer upp tidigare möten i Europeiska rådet för att stärka uppföljningen och granska genomförandet av Europeiska rådets slutsatser. Regeringen stöder det arbetet.

Anf. 77 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi anmäler informationen till protokollet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Europeiska planeringsterminen 2019 – årlig tillväxtöversikt; det är en föredragning av kommissionen.

Anf. 78 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Detta är en diskussionspunkt, och några beslut ska alltså inte fattas här heller. Det gäller den årliga tillväxtöversikt som kommissionen publicerade för ett par veckor sedan. Det har, har jag förstått, redan genomförts samråd med nämnden om denna tillväxtöversikt inför diskussionerna i Epscorådet och Ekofin – de möten som hölls denna vecka.

Översikten innehåller kommissionens förslag till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken inom EU för de kommande tolv månaderna. Det är liksom startpunkten för arbetet med den europeiska termen.

Prioriteringarna är i linje med föregående års, och regeringen kan på ett övergripande plan ställa sig bakom dem.

Anf. 79 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Jag har en fråga gällande hur regeringen tänker. I ståndpunkten står det att det är viktigt att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna rörande den ekonomiska politiken och så vidare även fortsättningsvis respekteras.

Det kan ju vara så att stater inte sköter sig eller att man behöver få unionen att fungera bättre och mer effektivt. Även de frågor som rör befogenheter måste väl ständigt kunna omprövas? Ibland kanske befogenheter till och med kan behöva skifta, givet utvecklingen i unionen. Jag vill bara veta lite hur man tänker kring detta.

Anf. 80 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Ordförande! Jag tror att denna formulering ska tolkas som att regeringen i alla fall inte för närvarande ser någon anledning att ändra på fördelningen utan att den bör respekteras.

Anf. 81 DANIEL RIAZAT (V):

Jag skulle vilja ta upp frågan om hållbar tillväxt och utveckling. Jag konstaterar alltför ofta när vi talar om den ekonomiska tillväxten i EU, även i dessa översikter och undersökningar, att fokus inte brukar ligga på vår tids ödesfrågor, som faktiskt är klimat- och miljöfrågorna. Det är ganska rimligt att den svenska ståndpunkten inte heller nämner detta, eftersom man från EU:s sida inte fokuserar på den frågan. Men jag undrar om den svenska regeringen anser att dessa frågor har med tillväxten att göra eller inte. Det kan ju råda delade meningar om huruvida hållbar utveckling och satsningar på klimat och miljö bör tas med i denna diskussion.

Anf. 82 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Ordförande! Jag har svårt att se att man skulle kunna undvika detta i den diskussionen, men det är inget som behöver reflekteras i ståndpunkten inför allmänna rådets möte.

Anf. 83 DANIEL RIAZAT (V):

Jag skulle vilja anmäla en avvikande mening på den punkten.

Anf. 84 VICE ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning och en avvikande mening anmäld av Vänsterpartiet.

Vi övergår till dagordningspunkt 8, Rättsstatsläget i Polen – motiverat förslag enligt artikel 7.1 i EU-fördraget.

Anf. 85 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Ordförande! Nämnden känner väl till att kommissionen i slutet av förra året aktiverade det så kallade artikel 7.1-förfarandet med hänvisning till den artikeln i EU-fördraget, med anledning av den oroande utveckling vi har sett när det gäller respekten för rättsstatens principer i Polen. Kommissionen menade att effekterna av de många lagar och andra förändringar som antagits under två års tid utsatt rättsstatens oberoende och maktindelningen i Polen för allvarliga risker.

Sedan dess har det förts en dialog mellan den polska regeringen och kommissionen, framför allt företrädd av vice ordföranden Frans Timmermans. Polen har genomfört några lagändringar för att efterkomma kommissionens rekommendationer.

Under det år som har gått har kommissionen vid upprepade tillfällen uppdaterat allmänna rådet om hur dialogen med den polska regeringen har fallit ut. Kommissionen har tydligt sagt att den inte anser att de lagändringar som har gjorts har varit tillräckliga för att avskriva risken för ett, som det kallas, systematiskt hot mot rättsstatens principer i Polen. Med anledning av detta har det hållits utfrågningar med företrädare för den polska regeringen vid allmänna rådets möten, dels i juli, dels nu i höst, i september.

Sedan den senaste utfrågningen ägde rum har det polska parlamentet gjort en justering av lagen om pensionering av domare vid högsta domstolen – en fråga som också är föremål för ett mål i EU-domstolen gällande fördragsbrott, som kommissionen anmält Polen för. Detta gjorde man för att tillgodose de krav som kommissionen framfört och som domstolen också har beslutat om interimistiskt. Men Sverige – tillsammans med en majoritet av medlemsstaterna, vill jag säga – anser inte att detta är tillräckligt. Oron för att Polen allvarligt åsidosätter rättsstatens principer kvarstår. Ytterligare frågor och förtydliganden, minst sagt, är därför nödvändiga.

Det blir nu en tredje utfrågning av Polen vid allmänna rådets möte på tisdag, och de villkor och teman för utfrågningen som nämnden fått ta del av är desamma som gällde inför utfrågningen i september.

Exakt vilka frågor som EU-ministern kommer att ställa på tisdag är ännu inte fastställt; man gör ju någon sorts fördelning mellan dem som är aktiva i denna del. Men klart är att hon kommer att utgå från kommissionens rekommendationer och fråga hur den polska regeringen har tänkt sig att komma till rätta med de systematiska hot som vi har identifierat, alltså hoten mot rättsstatens principer.

Det är ännu lite oklart hur processen kommer att fortskrida efter utfrågningen nästa vecka. Sverige menar att frågan bör stå kvar på rådets dagordning så länge som kommissionen gör bedömningen att ett systematiskt hot föreligger.

Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD):

Sverigedemokraterna har tidigare haft en avvikande mening på den här punkten, och det har vi fortfarande. Vi tycker som tidigare sagt att detta är ett omotiverat och överdrivet ingrepp i Polens inre angelägenheter. Sverige borde verka för att processen avbryts och att dagordningspunkten tas bort från agendan framöver.

Anf. 87 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag har själv en fråga, och den rör vilka ytterligare lagändringar regeringen anser behöver göras i Polen för att komma vidare mot att uppfylla de rättsstatsprinciper som vi har. Det här har varit en omdiskuterad fråga, och det är av det skälet som jag ställer min fråga.

Det mest omdiskuterade har varit detta med domare och domarpensioneringar, men det måste ju finnas ytterligare förändringar som anses behöva göras.

Anf. 88 KARIN ENSTRÖM (M):

Tack för föredragningen! Det här är ju en viktig principiell fråga. Det är nu EU-systemet prövas, så detta får inte på något sätt tas bort eller slarvas bort utan måste fullföljas.

Nu blir det en tredje utfrågning, men som jag förstått det finns det inte någon formell tidsgräns. Hur många utfrågningar kan man ha? Ska detta vara en stående punkt på allmänna rådets dagordning tills Polen börjar sköta sig?

Att höra ett medlemsland är för mig allvarligt. Det är ju för att vi är allvarligt oroade över utvecklingen, men det finns risk för att det devalveras i värde om man gör det alltför många gånger. När är man beredd att ta nästa steg? Man kan antingen säga att ”nu ser det lite bättre ut, så nu kan vi släppa på trycket”, eller också kan man öka trycket. Hur ser regeringen på det?

Vi tycker att det är bra att detta kommer upp. Det är motiverat att fortsätta höra den här staten, men finns det risk att det så att säga vattnas ur om det blir en stående punkt på agendan?

Anf. 89 DANIEL RIAZAT (V):

Jag håller helt och hållet med Karin Enström i denna fråga. Jag tror att majoriteten av oss håller med, men när det gäller frågan om hur pass hårt Sverige ska vara i ställningstagandet tycker jag att det är positivt att Sverige vill gå längre än kommissionen.

Däremot reagerade jag på att man säger att man är oroad för utvecklingen för rättsstatens principer i Polen. Det är ganska diplomatiskt sagt. Självklart är vi oroade över rättsstatens principer, men jag undrar om man också vill förtydliga och kalla det för vad det är: den demokratiska utvecklingen i landet, alltså den demokratiska rättsstatens principer. Detta så att man nämner ordet demokrati, för det är vad det handlar om.

Är regeringen beredd att lägga till begreppet demokrati i den här frågan?

Anf. 90 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

För att svara på ordförandens fråga om vilka ytterligare lagändringar vi vill se utgår jag från att inriktningen gäller alla de förändringar som den polska regeringen har genomfört när det gäller försämringar av pensionsvillkoren, inte bara för högsta domstolen utan även för de andra domstolarna, och av sådant som överklagandeförfarandet och situationen för dem som påverkats av utnämningförfaranden och så vidare – det finns en lång lista. Det är egentligen allt detta vi vill ska dras tillbaka och återgå till det gamla. Det är det grundläggande kravet.

Till Karin Enström vill jag säga att vi är i en situation där det uppenbarligen inte finns 22 länder, 22 medlemsstater, som är beredda att fatta beslut om varningsförfarandet enligt artikel 7.1. Vi är färre än 22; jag vågar inte säga hur många. Jag tror att vi kan säga att vi har en majoritet med oss, som vi tillhör. Då är frågan vad man gör, för det är naturligtvis ett dilemma.

Jag tror inte att vi kan svara på den frågan i dag. Vi hoppas förstås kunna påverka den polska regeringen på olika sätt, men jag tror att det vore alldeles fel väg att gå att, som Sverigedemokraterna föreslår, lägga ned projektet. I stället kan man se fram emot det. Vi ska inte fatta beslut om att

det ska vara en stående punkt, men saken får bli en stående punkt till dess att det har hänt något eller tills man kan komma vidare med att få en större majoritet. Så ser jag på det.

När det gäller rättsstatens principer och demokrati är det klart att respekt för rättsstatens principer är en nödvändig förutsättning för att ett demokratiskt samhälle ska fungera. Den uppfattningen tror jag att vi alla delar.

Anf. 91 VICE ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening anmäld av Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Unionens värden – Ungern – motiverat förslag enligt artikel 7.1 i EU-fördraget.

Anf. 92 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Ordförande! Det är samma artikel men en annan institution som har aktiverat förfarandet, nämligen Europaparlamentet. Det skedde tidigare i höst och handlar alltså om Ungern. Det innebär att rådet kommer att behandla också denna fråga framöver. Det blir på allmänna rådets möte en diskussionspunkt, och det ska inte fattas några beslut.

Europaparlamentet har genom sitt beslut menat att det finns en klar risk att Ungern åsidosätter EU:s grundläggande värderingar. Vad som kommer att hända på allmänna rådets möte på tisdag är att ordförandeskapet kommer att ge en uppdatering av läget. Det kommer också att finnas utrymme för en diskussion om vägen framåt. Vid den diskussionen kommer EU-ministern att vara tydlig med att regeringen ser med oro på utvecklingen också i Ungern och att EU:s grundläggande värderingar inte är förhandlingsbara.

Också här är det viktigt att den process som nu har satts igång tas vidare och att artikel 7-förfarandet mot Ungern inte avslutas utan får fullföljas. En möjlighet här skulle kunna vara att hålla en utfrågning med Ungern liksom man haft med Polen, men det finns ännu inte några förslag om att fatta ett sådant beslut vid det här tillfället. Det blir alltså en diskussion och inga beslut.

Anf. 93 MARTIN KINNUNEN (SD):

Annat land men ganska likartad process. Vår åsikt är densamma som när det gäller Polen. Vi tycker inte att det här är en motiverad process. EU ska inte lägga sig i Ungerns inre angelägenheter. Det betyder inte att vi från Sverigedemokraternas sida stöder alla de olika typer av reformer som den ungerska regeringen har genomfört. Men vi tycker att detta är ett överdrivet ingrepp i Ungerns inre angelägenheter som Sverige inte bör medverka till.

Även här bör Sverige verka för att processen ska avbrytas och att frågan förs bort från dagordningen. Den kommer ändå inte att leda någonvart, för det kommer aldrig att gå att finna tillräckligt stor enighet rörande detta.

Anf. 94 ÅSA COENRAADS (M):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

Det är med oro som vi följer vad som händer i Ungern just nu. Vi ser att de demokratiska principerna åsidosätts alltmer. Jag känner oro inte bara för vad som kan hända i Ungern utan även för att det är en rörelse som håller på att sprida sig runt om i Europa att man åsidosätter de demokratiska principerna.

Jag tycker att det är bra att Europaparlamentet har lyft fram frågan. Min fråga och min fundering är om regeringen och andra medlemsstater funderar på att lyfta upp denna fråga till ett liknande förfarande som vi ser i Polen just nu.

Anf. 95 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Ordförande! Jag noterar vad Sverigedemokraterna tycker också i den här frågan.

När det gäller Åsa Coenraads fråga om framtida hantering av detta är det fullt möjligt att ett sådant här utfrågningsförfarande kan användas också mot Ungern, men vi får se vad de andra medlemsstaterna säger vid diskussionen på tisdag.

Det finns flera angreppsmöjligheter här. En har kommissionen redan prövat i fallet Ungern, nämligen att anmäla Ungern till EU-domstolen för brott mot fördraget. Där har Sverige intervenerat i det mål som handlar om att Ungern vill förbjuda ideella föreningar att ta emot bidrag från andra länder. Det är en viktig fråga om föreningsfrihet, och Sverige har gått in och stött kommissionen i det målet. Det är ett exempel på vad som kan göras.

Anf. 96 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande uppfattning anmäld av Sverigedemokraterna.

Dagordningspunkt 10, Övriga frågor har utgått, har jag förstått.

Finns det någon annan fråga att anmäla?

Anf. 97 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Herr ordförande! Informationspunkten som tidigare fanns under Övriga frågor, alltså resultatet från subsidiaritetskonferensen i Bregenz, har strukits från dagordningen. Men jag vill informera nämnden om att det kommer att hållas en ministerlunch på allmänna rådets möte där diskussionsämnet är just subsidiaritet och proportionalitet. Det är temat för lunchen.

Anf. 98 VICE ORDFÖRANDEN:

Då anmäler vi den informationen till protokollet.

Vi tackar statssekreteraren med medarbetare och önskar en trevlig helg.

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	2
Anf. 7 FREDRIK MALM (L)	2
Anf. 8 HANS ROTHENBERG (M).....	3
Anf. 9 ROBERT HALEF (KD).....	3
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	4
Anf. 13 LUDVIG ASPLING (SD).....	4
Anf. 14 ESKIL ERLANDSSON (C).....	5
Anf. 15 ROBERT HALEF (KD).....	5
Anf. 16 LUDVIG ASPLING (SD).....	5
Anf. 17 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	5
Anf. 18 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 19 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	7
Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD).....	8
Anf. 23 DANIEL RIAZAT (V).....	8
Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V).....	9
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 28 LUDVIG ASPLING (SD).....	9
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	9
Anf. 31 KARIN ENSTRÖM (M).....	10
Anf. 32 FREDRIK MALM (L)	10
Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 34 LUDVIG ASPLING (SD).....	11
Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	11
Anf. 36 FREDRIK MALM (L)	12
Anf. 37 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	12
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 39 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	12
Anf. 40 HANS ROTHENBERG (M).....	13
Anf. 41 MARKUS WIECHEL (SD).....	13
Anf. 42 DANIEL RIAZAT (V).....	14
Anf. 43 FREDRIK MALM (L)	14
Anf. 44 ROBERT HALEF (KD).....	15
Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	15
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 47 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	16

Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	16
§ 2 Allmänna frågor	17
.....	17
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 50 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	17
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 52 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	17
Anf. 53 ESKIL ERLANDSSON (C).....	18
Anf. 54 JÖRGEN WARBORN (M).....	18
Anf. 55 MARTIN KINNUNEN (SD).....	18
Anf. 56 FREDRIK MALM (L).....	18
Anf. 57 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	19
Anf. 58 DANIEL RIAZAT (V).....	19
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 60 KARIN ENSTRÖM (M).....	19
Anf. 61 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	20
Anf. 62 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 63 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	21
Anf. 64 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 65 VICE ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 66 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	21
Anf. 67 JÖRGEN WARBORN (M).....	22
Anf. 68 DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 69 MARTIN KINNUNEN (SD).....	23
Anf. 70 ESKIL ERLANDSSON (C).....	23
Anf. 71 KARIN ENSTRÖM (M).....	24
Anf. 72 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	24
Anf. 73 DANIEL RIAZAT (V).....	24
Anf. 74 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	25
Anf. 75 VICE ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 76 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	25
Anf. 77 VICE ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 78 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	25
Anf. 79 FREDRIK MALM (L).....	25
Anf. 80 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	26
Anf. 81 DANIEL RIAZAT (V).....	26
Anf. 82 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	26
Anf. 83 DANIEL RIAZAT (V).....	26
Anf. 84 VICE ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 85 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	26
Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD).....	27
Anf. 87 VICE ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 88 KARIN ENSTRÖM (M).....	27
Anf. 89 DANIEL RIAZAT (V).....	28
Anf. 90 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	28
Anf. 91 VICE ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 92 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	29
Anf. 93 MARTIN KINNUNEN (SD).....	29
Anf. 94 ÅSA COENRAADS (M).....	29
Anf. 95 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	30
Anf. 96 VICE ORDFÖRANDEN.....	30

Anf. 97 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....30
Anf. 98 VICE ORDFÖRANDE 30

2018/19:13
07 december